

Janusz Królikowski

"Teologowie wyzwolenia", Bottista Mondin, tł. Rajmund Borkowski, Warszawa 1988 : [recenzja]

Collectanea Theologica 60/4, 186-187

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

w końcowych uwagach wskazuje, iż teologia jest dla niego integracją prawdy i życia.

Oczywistym jest, iż opracowanie to nie jest wybitnym dziełem. Cenne jest jednak zauważenie i sięgnięcie do przemyśleń wyrosłych w środowisku filipińskim, które jest specyficzne zważywszy na dokonujące się tam przemiany polityczne i społeczne. Trzeba stwierdzić, iż autor podchodzi bez kompleksów do problematyki wyzwolenia. Nie widać ducha typowego dla środowiska latynoamerykańskiego, które jest zamknięte, statyczne i sztywne w teologicznej refleksji wciśniętej w ramy myślenia marksistowskiego.

Warto zauważyć niezwykłą swobodę sięgania do myśli św. Tomasza z Akwinu. Tu także istnieje dynamiczne korzystanie z jego osiągnięć przy jednoczesnym otwarciu na nową myśl. Spotkanie to, przynajmniej jak widać u Gomeza, wychodzi z korzyścią dla obu nurtów. Tomasz może być uznany, oczywiście w specyficznym sensie, za teologa wyzwolenia, ale wyzwolenia chrześcijańskiego ku pełni pokoju i wolności.

ks. Andrzej F. Dziuba, Warszawa

Bottista MONDIN, *Teologowie wyzwolenia*, przekł. Rejmund Borkowski, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1988, s. 181.

Ważnym nurtem występującym w teologii chrześcijańskiej w ostatnich dziesięcioleciach jest, wyrosła na gruncie latynoamerykańskim, tzw. teologia wyzwolenia. Jest to nurt teologiczny tym bardziej ważny, że budzi zainteresowania nie tylko w Kościele, ale i poza nim, w środowiskach zupełnie niereligijnych. Punktem wyjścia i programem tego nurtu teologii jest pojęcie „wyzwolenia”. Przez to pojęcie rozumie się wyzwolenie od wszelkich form zła społecznego, które przez swe struktury jest źródłem każdego zła i każdego grzechu. Jakkolwiek pojęcie wyzwolenia nie jest czymś nowym w teologii, to jednak teologia wyzwolenia włączyła w to pojęcie nową treść, nie zawsze zgodną z tradycją wiary katolickiej.

Całą złożoność i genezę rozwoju teologii wyzwolenia oraz jej przedstawicieli prezentuje Battista Mondin w książce *Teologowie wyzwolenia*. Książka przedstawia poglądy najbardziej znaczących przedstawicieli teologii wyzwolenia.

Po ogólnym zarysowaniu genezy teologii wyzwolenia, zwłaszcza jej tła politycznego i społecznego, B. Mondin przedstawia prekursorów teologii wyzwolenia: Richarda Schaula, Josepha Comblina i Rubema Alvesa. W rozdziale drugim książki referuje poglądy właściwych założycieli teologii wyzwolenia: Gustavo Gutiéreza i Hugo Assmanna, przechodząc następnie, w kolejnym rozdziale, do zaprezentowania głównych jej przedstawicieli, jakimi są Eduardo Pironio, Leonardo Boff, Juan L. Segundo, José Miguez Bonino i Helder Camara. Kończąc przegląd teologów, którzy szczególnie przyczynili się do powstania i rozwoju teologii wyzwolenia, B. Mondin wskazuje na osiągnięcia teologii wyzwolenia i zadania, jakie przed nią stoją.

Książka B. Mondina z pewnością jest dobrym wprowadzeniem, którego brakowało teologii polskiej. Dużą wartością opracowania jest wolne od nadmiaru ocen i własnych poglądów zreferowanie myśli dziesięciu przedstawicieli teologii wyzwolenia. Zarazem autor opracowania dystansuje się od skrajności tej teologii zwracając pokrótce uwagę na teologię wyzwolenia w ujęciu św. Pawła, która jest skoncentrowana na Jezusie Chrystusie i Jego nauczaniu: „Na wewnętrzne choroby, choroby ducha, służyc mogą tylko lekarstwa duchowe i wewnętrzne. A takie zapewnił nam Jezus Chrystus swym życiem i nauczaniem. Kto wierzy w Niego, młuje Go bezgranicznie i naśladuje Go, ten zyska zbawienie i wyzwolenie” (s. 181).

Książka B. Mondina *Teologowie wyzwolenia* zawiera niezaprzeczalne

wartości. Trzeba jednak przyznać, że jest nieco nieaktualna, zwłaszcza w warstwie ocen, ponieważ od jej wydania we Włoszech upłynęło 11 lat (*I teologi della liberazione*, Roma 1977), a ten krótki czas przyniósł oficjalne rozstrzygnięcia w tej kwestii w postaci dwóch dokumentów Kongregacji Nauki Wiary: *Instrukcję o niektórych aspektach «Teologii Wyzwolenia»* i *Instrukcję o chrześcijańskiej wolności i wyzwoleniu*, które pozwalają na dość jednoznaczną ocenę poglądów teologów zajmujących się teologią wyzwolenia. Skonfrontowanie poglądów teologów wyzwolenia z wymienionymi instrukcjami byłoby pełnym wprowadzeniem do zagadnień teologii wyzwolenia, wprowadzeniem wciąż potrzebnym.

ks. Janusz Królikowski, Gorlice

Angelo CECCHINATO, *Celebrare la confermazione*, Edizioni Messagero Padova, Padova 1987, s. 323.

W ostatnich dziesiętkach lat, szczególnie po dowartościowaniu soborowej nauki o Duchu Św., zaczęto na nowo studiować sakrament bierzmowania i to zarówno od strony historycznej, teologiczno-liturgicznej, jak i katechetyczno-duchowej. Szczególnie poza granicami naszego kraju ukazały się bardzo liczne artykuły i monograficzne opracowania na ten temat, chociażby takich znanych autorów jak: L. Bouyer, R. Falsini, P. Roger, E. Ruffini, A. M. Triacca i innych. Do tych studiów należy zaliczyć bardzo udaną i solidnie opracowaną książkę ks. A. Cecchinato, pt. *Celebrować sakrament bierzmowania*. Ukazała się ona w padewskiej serii *Caro salutis cardo*, która stara się gromadzić i popularyzować naukowe poszukiwania liturgiczno-pastoralne.

Książka ks. Cecchinato, powstała w trakcie jego studiów liturgicznych w Rzymie pod kierunkiem znanego nam już w Polsce prof. Triacca. Autor zawarł w tej książce jedynie tę część swojej pracy, która dotyczy aspektu celebracji sakramentu bierzmowania, a więc teologiczno-liturgicznego. Pozostałą część swojego studium autor zamierza wydać w osobnej pozycji.

Książka ks. Cecchinato podzielona jest na dwie części, a każda z nich zawiera po trzy rozdziały, z materiałem podzielonym na liczne paragrafy i punkty. Taki układ pracy ułatwia studiowanie całości materiału. Pierwsza część książki poświęcona jest aktualnej teologii sakramentu bierzmowania, autor zajmuje się w niej perspektywą historyczno-teologiczną tego sakramentu, jej wymiarem indywidualno-wspólnotowym i klasycznym wtajemniczenia chrześcijańskiego. Studiuje bierzmowanie w świetle działania Ducha Św. w całej historii zbawienia, nawiązując także do zapowiedzi mesjańskich darów Ducha Św. Przypomina, że udzielony w bierzmowaniu Duch Św. jest owocem Tajemnicy paschalnej. Szczególny akcent przy omawianiu wymiaru indywidualno-wspólnotowego autor stawia na bierzmowanie jako na sakrament dojrzałości chrześcijańskiej oraz na jego zasadniczą funkcję sakramentu wspólnoty eklezjalnej, w której każdy, czy biskup, czy bierzmowani, czy chrześni, pełni odpowiednią rolę. Omawiając sakrament bierzmowania w perspektywie celebracji wtajemniczenia chrześcijańskiego, opiera się on na solidnych podstawach tradycji liturgicznej, nauczaniu Soboru Watykańskiego II i wskazaniach zawartych w nowych księgach liturgicznych.

Druga część książki poświęcona jest systematyzacji zdobytych osiągnięć, badanych w kluczu teologiczno-liturgicznym. Autor dla osiągnięcia zamierzonego celu, jako uczeń prof. Triacca, posługuje się lansowanym przez swego profesora liturgicznym schematem: *mysterium — actio — vita*. Stąd cały pierwszy rozdział nawiązuje do zbawczych wydarzeń Starego i Nowego Testamentu oraz nawiązuje do tychże samych wydarzeń zbawczych, w perspektywie Kościoła i jego czasów eschatologicznych. Autor zwraca tu uwagę na relację: bierzmowanie—chrzest, zarówno w świetle rytu, teologii ascezy,